

Nr 5.

Ankom till riksdagens kansli den 17 april 1940 kl. 10 f. m.

Första kammarens första tillfälliga utskotts utlåtande nr 5, i anledning av väckt motion om utredning rörande de praktiska åtgärder, som äro ägnade att i framtiden tillgodogöra samhället och det produktiva livet de partiellt arbetsföras arbetskraft.

Motionen.

I en inom riksdagens första kammare väckt, till dess första tillfälliga utskott hänvisad motion nr 121 ha herrar *Andrén* och *Tamm* hemställt att riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa, att Kungl. Maj:t vid lämplig tidpunkt i huvudsaklig överensstämmelse med i motionen angivna riktlinjer måtte igångsätta en utredning om de praktiska åtgärder, som äro ägnade att i framtiden tillgodogöra samhället och det produktiva livet de partiellt arbetsföras arbetskraft.

Beträffande motiveringen hänvisas till motionen.

I andra kammaren har väckts en med förevarande likalydande motion nr 178 av herr *Persson* i Falla, fröken *Ebon Andersson m. fl.*

Yttranden.

Över motionen har utskottet i vederbörlig ordning inhämtat utlåtanden från socialstyrelsen, pensionsstyrelsen, 1938 års pensionsakkunniga samt stadskollegiet i Stockholm. Utskottet har dessutom tagit del av de av utskott i andra kammaren inhämtade yttranden över motion II: 178 från landsorganisationen, svenska arbetsgivareföreningen, statstjänarkartellen samt trafik-tjänstemännens riksförbund.

Då riksdagen redan behandlat de i motionerna I:75 av herr von *Stockenström m. fl.* och II:134 av herr *Carlström m. fl.* väckta förslagen om utredning rörande höjd pensionsålder för statsanställda och vissa med dem likställda grupper av befattningshavare, refereras de av utskottet inhämtade yttranden endast i vad de avse övriga i motionen berörda frågor.

Pensionsstyrelsen visar på den av styrelsen bedrivna invaliditetsförebyggande verksamheten, varvid kurortsvård lämnas den stora grupp av partiellt arbetsföra, som lida av reumatiska eller nervösa sjukdomar.

Yrkesutbildning beredes åt yngre personer som genom sjukdom eller lyte drabbats av en bestående nedsättning av arbetsförmågan.

Styrelsen finner det önskvärt, att vid lämplig tidpunkt igångsättes en utredning.

Socialstyrelsen anser frågan i huvudsak vara ett löneproblem; därest löneläget för de partiellt arbetsföra — i de fall deras arbetseffektivitet är lägre än normalt — är sådant, att denna kompenseras genom lägre löner, torde väsentligt ökade möjligheter uppkomma för dem att tagas i anspråk på arbetsmarknaden. Saken vore emellertid svår att genomföra i de fall då lönerna regleras genom kollektivavtal. Styrelsen påpekar i detta sammanhang tillvaron av även en annan outnyttjad arbetsreserv, nämligen säsongarbetarna.

För övrigt finner styrelsen det icke lämpligt med en utredning nu. I fall läget på arbetsmarknaden hastigt förvärras kan kanske en långvarig arbetslöshet inträffa. Även om motionärerna icke anse att frågan är en krisfråga, anser styrelsen att den är krisbetonad, och finner det vara omöjligt avgöra vid vilken tidpunkt den önskade utredningen bör igångsättas. Vissa resultat skulle dock kunna uppnås genom en utredning.

Byråchefen Bergström har avgivit skiljaktigt utlåtande och finner det önskvärt med verkställande av en utredning, men denna skall gälla endast den partiellt arbetsföra arbetskraften och icke svälla ut till att omfatta alla problem som därav måtte beröras.

1938 års pensionssakkunniga.

De sakkunniga utgå ifrån, att deras yttrande över motionen förväntas endast beträffande den del, som omfattar spörsmålet om de statliga befattningshavarnas avgångsålder, och ha därför endast yttrat sig om denna fråga.

Stadskollegiet i Stockholm.

Då kollegii yttrande helt och hållet sammanfaller med det över motion nr 33 avlämnade, hänvisas beträffande nämnda yttrande till utskottets utlåtande nr 4.

Utskottet.

Utskottet delar motionärernas synpunkter beträffande de svårigheter för vår folkförsörjning, som uppstå därigenom, att försörjningsbördan för åren framåt blir mer och mer tyngande för de allt fåtaligare arbetseffektiva åldrarna, och nödvändigheten av att tillvarataga och utnyttja all den arbetsduglighet, som förefinnes inom olika folkgrupper.

I anledning av vad motionärerna anför om höjning av pensionsåldern, hänvisar utskottet till det av årets riksdag redan fattade beslutet för stats-tjänstemännens del. Då frågan i övrigt knappast lärer ägna sig för statsmakternas behandling har utskottet icke velat taga ståndpunkt till densamma.

I övrigt vill utskottet hänvisa till vad det anför i sitt utlåtande nr 4 över motion nr 33 av herr Frändén om åtgärder i syfte att underlätta för vanföra personer att vinna arbetsanställning.

Då emellertid problemet har en avsevärt vidare omfattning än vad som återgives i motion nr 33 och tidsomständigheterna särskilt måste anses tala för att frågan tages upp i ett större sammanhang, hemställer utskottet,

att riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa att Kungl. Maj:t måtte föranstalta om utredning rörande de praktiska åtgärder, som äro ägnade att i framtiden tillgodogöra samhället och det produktiva livet de partiellt arbetslösa arbetskraft.

Stockholm den 16 april 1940.

KARL AUGUST JOHANSON.

Närvarande: Se under utlåtande nr 4.